

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА ЧЕРНИЙ ТА ІНШІ ПРОТИ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

*(Скарги № 37514/20 та 4 інші –
див. доданий перелік)*

РІШЕННЯ

Стаття 8 • Приватне життя • Листування • Привілейовані повідомлення між адвокатами заявників та їх клієнтом, вилучені з електронних пристроїв останнього та додані до кримінальної справи • Відсутність відповідної внутрішньої правової бази, що забезпечує передбачуваність, чіткість та процесуальні гарантії захисту привілейованих даних на вилучених електронних пристроях • Втручання, що не відповідає «законодавству»
Стаття 13 (+ стаття 8) • Відсутність ефективного засобу правового захисту, що дозволяє заявникам вимагати вилучення конфіденційних даних з матеріалів справи їхнього клієнта

Підготовлено Секретаріатом. Не є обов'язковим для Суду.

СТРАСБУРГ

18 грудня 2025

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у статті 44 § 2 Конвенції. Воно може бути піддане редакційній правці.

У справі Черний та інші проти Чеської Республіки

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи у складі:

Марія Елосегі, *голова*,
Георгіос А. Сергідес,
Гільберто Фелічі,
Андреас Цюнд,
Діана Сарку,
Микола Гнатовський, *судді*,
Павло Симон, *суддя ad hoc*,

та Віктор Соловейчик, *секретар секції*,

Враховуючи:

заяви (№№ 37514/20, 37525/20, 37533/20, 37546/20 та 37555/20) проти Чеської Республіки, подані до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод («Конвенція») п'ятьма громадянами Чеської Республіки, переліченими в додатку («заявники»), 18 серпня 2018 року;

рішення повідомити уряд Чеської Республіки («уряд») про скарги, що стосуються статей 6 § 1, 8 та 13 Конвенції, та визнати решту заяв неприйнятними;

зауваження сторін;

рішення Голови Секції про призначення пана П. Сімона суддею *ad hoc* (стаття 26 § 4 Конвенції та правило 29 § 1 (а) Регламенту Суду), оскільки пані К. Шімачкова, суддя, обрана від Чеської Республіки, відмовилася від участі в розгляді справи (правило 28 § 3);

Після закритих обговорень 18 листопада 2025 року

виносить наступне рішення, яке було прийнято в цей день:

ВСТУП

1. Заяви стосуються переважно різних повідомлень між заявниками, які були адвокатами у кримінальних справах, та їхнім клієнтом. Ці повідомлення були вилучені з електронних пристроїв клієнта та додані до його кримінальної справи. Заявники посилалися на статті 6, 8 та 13 Конвенції.

1 ФАКТИ

2. Імена та особисті дані заявників наведені в додатку до рішення. Заявників представляв пан З. Коуделка, адвокат, що практикує в Брно.

3. Уряд представляв його агент, пан П. Конупка з Міністерства юстиції.

4. Факти справи можна підсумувати таким чином.

I. ВНЕСЕННЯ ДАНИХ ДО МАТЕРІАЛІВ СПРАВИ

5. П'ять заявників були адвокатами, які представляли З. у двох кримінальних провадженнях: одному за звинуваченням у членстві в злочинному угрупованні, неправдивих звинуваченнях, хабарництві та пособництві у вчиненні цих та інших злочинів, а іншому, що відбувалося паралельно, за звинуваченням в ухиленні від сплати податків.

6. 2 грудня 2016 року під час обшуку в будинку З., який був проведений на підставі постанови, винесеної в рамках першої кримінальної справи, поліція вилучила смартфон і електронний планшет З. Обидва електронні пристрої містили, серед іншого, листування між З. та його захисниками, включаючи заявників; різні проекти судових документів; нотатки щодо правової стратегії в обох кримінальних справах З.; підготовчі нотатки для допиту свідків; та інші матеріали, захищені адвокатською таємницею.

7. 23 листопада 2017 року муніципальний суд Брно запросив Празький кримінальний інститут провести експертне дослідження вмісту електронних пристроїв. Їм було запропоновано вилучити всі дані, включаючи дані, що були видалені, та будь-які електронні повідомлення, передані з та до різних додатків на цих пристроях.

8. 1 грудня 2017 року З. подав до міського суду офіційні заперечення проти експерта та проти технічного завдання експертного висновку, встановленого міським судом. Він наголосив, що електронні пристрої містять матеріали, що підпадають під адвокатську таємницю. Він заперечував проти експертизи на умовах, встановлених судом, оскільки це зробило б його стратегію захисту та конфіденційні матеріали, підготовлені його адвокатами, доступними для всіх його співучасників, включаючи тих, хто фігурує у другій кримінальній справі, та для прокурора. Від суду не надійшло жодної відповіді. З. повторив свої заперечення під час усного слухання 10 січня 2018 року. Міський суд відхилив його заперечення без пояснення причин.

9. До 18 лютого 2018 року було вилучено вміст електронних пристроїв, включаючи листування між З. та заявниками. Він складався з понад 20 000 сторінок матеріалів, які були додані до справи муніципального суду. Під час усного слухання 28 лютого 2018 року головуючий суддя К. передав вміст електронних пристроїв разом з експертним висновком на Blu-ray-дисках прокурору та всім співучасникам З. і їхнім адвокатам.

10. 27 березня 2018 року під час усного слухання К. заявив, що жоден із вилучених з пристроїв даних до цього часу не був визнаний релевантним як доказ у провадженні. Він також відхилив черговий запит З. про вилучення матеріалів із справи.

11. 1 червня 2018 року, відповідаючи на запитання журналіста, К. заявив наступне:

«Вміст пристроїв є доказом, і тому всі сторони процесу мають право його переглянути. І якщо там є будь-які повідомлення, будь то приватні або з адвокатами захисту, це не має жодного значення — жодного електронного перехоплення не було».

II. СПРОБИ ВИЛУЧИТИ МАТЕРІАЛИ З МАТЕРІАЛІВ СПРАВИ

12. 31 серпня 2018 року адвокат З. Д.З., чие листування із З. також було в матеріалах справи, звернувся до міського суду від свого імені та від імені З. із проханням вилучити з матеріалів справи будь-які конфіденційні матеріали. Він подав своє прохання в письмовій формі З та 17 вересня 2018 року.

13. У відповідь на те, що міський суд продовжував зберігати дані у справі, З. звернувся до Міністерства юстиції («Міністерство») з проханням розпочати дисциплінарне провадження проти головуючого судді К. Чеська асоціація адвокатів («ЧАА») висловила таке саме прохання, висловивши занепокоєння тим, що рішення К. залишити дані у справі серйозно підриває захист З. і означає, що він не може мати справедливого судового розгляду.

14. 4 вересня 2018 року Міністерство відповіло, що не буде порушувати дисциплінарну справу проти К. Воно не вважало, що суддя

- i) порушив чітко сформульоване законодавче положення;
- ii) не дотримався обов'язкової думки вищого суду; або
- iii) безпідставно відмовився дотримуватися встановленої судової практики Верховного суду,

що було єдиною правовою підставою для порушення дисциплінарного провадження проти судді.

Міністерство також зазначило, що в законі є прогалина, оскільки він не регулює питання щодо поводження з комунікаціями між адвокатом і клієнтом, виявленими на вилучених електронних пристроях. Статті 88(1) та 158d(1) Кримінально-процесуального кодексу («КПК») забороняли включати до справи записи перехоплених повідомлень або матеріали спостереження, що містили повідомлення між адвокатом захисту та його клієнтом, а також надавати їх під час судового розгляду, але ці положення не могли бути застосовані за аналогією. Міністерство також зазначило, що хоча в даній справі зміст електронних пристроїв був доступний іншим сторонам у процесі, він не буде використовуватися в суді, оскільки міський суд не визнав його відповідним доказом.

15. 18 квітня 2018 року З. подав кримінальну скаргу проти К. 11 вересня 2018 року прокурор району Вишков відповів, що кримінальне провадження не буде порушено, але висловив згоду з думкою Чеської

асоціації адвокатів, що дії, на які подано скаргу, можуть становити дисциплінарне порушення з боку К.

16. 20 вересня 2018 року адвокат З., Д.З., від свого імені подав до Брненського обласного суду заяву відповідно до статті 174а Закону про суди та суддів (Закон № 6/2002) з проханням встановити строк, протягом якого міський суд повинен видалити конфіденційні матеріали з матеріалів справи. 30 жовтня 2018 року З. подав таку саму заяву від свого імені.

17. 24 жовтня 2018 року та 9 листопада 2018 року відповідно Окружний суд м. Брно відхилив ці заяви. Він повторно зазначив, що відповідно до зазначеного положення він може встановити строк лише для того, щоб нижчий суд завершив процедури, які він уже вирішив провести, або якщо з закону та матеріалів справи очевидно, що ці процедури мають бути проведені. Однак заяви Д.З. та З. стосувалися постанов про встановлення строків для процедур, які міський суд відмовився проводити. Крім того, з закону та матеріалів справи не було очевидно, що ці процедури повинні бути проведені. Отже, відмова міського суду була рішенням, яке цей суд мав право прийняти.

III. КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА

18. 31 грудня 2018 року заявники разом із З. та іншими його захисниками, яких торкнулися матеріали, включені до справи, подали конституційну скаргу проти «чергового втручання» з боку державного органу відповідно до статті 72(1)(а) Закону про Конституційний Суд (Закон № 182/1993) (див. пункт 31 нижче). Вони стверджували, що включення конфіденційних даних до матеріалів справи порушило низку їхніх основних прав, зокрема право на повагу до приватного життя та листування.

19. 22 березня 2019 року К., від імені муніципального суду, подав свої зауваження щодо конституційної скарги. Він вважав, що неможливо видалити дані, застосовуючи аналогічно статтю 88(1) КПК, оскільки вилучені пристрої належали З., який не був адвокатом захисту, а отже, їхній зміст не був конфіденційним. Крім того, на думку К., муніципальний суд не мав права переглядати дані та відбирати ті, які могли бути використані як докази, або видавати розпорядження про видалення матеріалів.

20. 29 травня 2019 року Асоціація адвокатів подала клопотання про дозвіл на вступ у справу. Вона заявила про своє право на вступ у справу відповідно до статті 76(3) Закону про Конституційний суд (*vedlejší účastenství*), оскільки справа мала наслідки, що виходили за межі власних інтересів заявників і впливали на статус прав на захист у кримінальних справах загалом. Вона стверджувала, що перехоплення конфіденційних повідомлень між клієнтом та його адвокатом є

незаконним, порушує основні права та суперечить принципам справедливого судочинства. На її думку, заявники явно вичерпали всі доступні їм засоби правового захисту.

21. 21 червня 2019 року представник заявників увійшов до веб-додатку Конституційного суду, який дозволяє отримати електронний доступ до матеріалів справ Конституційного суду.

22. 20 листопада 2019 року Конституційний суд відхилив конституційну скаргу заявників як очевидно необґрунтовану у своєму рішенні № IV. ÚS 4342/18, яке було вручено заявникам 23 листопада 2019 року. Він постановив, що фундаментальні права заявників не були порушені, оскільки привілей був правом клієнта, а не адвоката. Він заявив наступне:

«23. Право на конфіденційність комунікацій між обвинуваченими та їхніми адвокатами не є правом, яке загалом належить адвокату, а є проекцією права обвинуваченого (...) Отже, це не є правом адвоката захисту – представника у судовому процесі – і тим більше не є основним правом, гарантованим або захищеним Чеською хартією основних прав або Конвенцією, яку Конституційний суд покликаний захищати в першу чергу. Отже, інше втручання з боку державного органу, описане вище, не може становити порушення заборони зловживання юридичними правами або перевищувати допустимі обмеження цих прав (статті 17 і 18 Конвенції), а також не може порушувати заявлені основні права і свободи людини (статті 7 і 10 Хартії, стаття 8 Конвенції) або право вільно обирати професію (стаття 26 Хартії) (...).

Конституційний Суд також надав Асоціації адвокатів дозвіл на вступ у провадження та коротко виклав її аргументи у своєму рішенні.

IV. ПРОЦЕДУРА ВИПЛАТИ КОМПЕНСАЦІЇ

23. 21 серпня 2018 року заявники подали до Міністерства позов відповідно до Закону про відповідальність держави (Закон № 82/1998) з вимогою вибачень та компенсації за моральну шкоду, заподіяну службовим порушенням Муніципального суду. Вони скаржилися, що суд надав доступ до змісту їхніх конфіденційних повідомлень з клієнтом прокурорам та співвідповідачам. Відповіді від Міністерства не надійшло.

24. 22 лютого 2019 року заявники та інші постраждалі адвокати подали цивільний позов до районного суду Праги 2 з вимогою вибачень та компенсації у розмірі 100 000 чеських крон (CZK) (приблизно 4000 євро).

25. 3 грудня 2020 року районний суд вирішив, що дії, на які скаржилися заявники, становили службове порушення з боку міського суду, і зобов'язав міністерство виплатити кожному із заявників 25 000 CZK (приблизно 1 000 євро) компенсації за моральну шкоду. Решта позову була відхилена. Окружний суд постановив, що, надавши іншим особам доступ до конфіденційної кореспонденції між З. та його

адвокатами, муніципальний суд порушив Конвенцію, Чеську хартію основних прав та статтю 2 КПК. Окружний суд також визнав, що заяви заявників під час усних слухань у справі про компенсацію є доказом моральної шкоди, заподіяної таким порушенням. Міністерство оскаржило це рішення.

26. 13 серпня 2021 року Муніципальний суд Праги скасував рішення Окружного суду, відхиливши позов заявників про відшкодування збитків і зобов'язавши Міністерство принести письмові вибачення першому, другому та третьому заявникам.

Муніципальний суд Праги підтримав висновок окружного суду про те, що муніципальний суд Брно вчинив незаконно, надавши доступ до змісту комунікацій між адвокатом і клієнтом прокурорам та співвідповідачам. Він посилався на Хартію основних прав і свобод, прецедентне право Конституційного суду та статтю 88 КПК, які, на його думку, встановлюють особливий захист комунікацій між адвокатом і його клієнтом.

Однак він постановив, що перший заявник, який не брав участі в усних слуханнях в окружному суді, не довів заподіяння нематеріальної шкоди і тому не мав права на будь-яку форму відшкодування. Він також постановив, що п'ятий заявник не мав права на будь-яке відшкодування, оскільки, будучи стажистом-адвокатом, який заміняв другого заявника, вона не мала незалежних відносин з клієнтом, які б давали підстави для застосування адвокатської таємниці. Міський суд також вважав, що письмове вибачення є найбільш відповідним засобом правового захисту для решти заявників.

Ні заявники, ні Міністерство не подали апеляцію з питань права.

27. 25 жовтня 2021 року міністерство надіслало письмові вибачення другому, третьому та четвертому заявникам.

28. 16 квітня 2025 року Верховний суд виніс рішення № 30 Cdo 1849/2024 у справі, порушеній клієнтом заявників З. про відшкодування збитків за те саме протиправне діяння, що полягало у включенні до матеріалів справи Брненського міського суду конфіденційної інформації, про яке скаржилися заявники. Верховний суд задовольнив апеляцію З. з питань права та повернув справу до суду першої інстанції для визначення розміру компенсації.

Верховний суд визнав, що включення матеріалів до справи було незаконним. Перед тим, як вивчити матеріали та розглянути, чи будуть вони релевантними доказами в суді, міський суд мав би зберігати конфіденційні матеріали на окремих носіях інформації та не включати їх до кримінальної справи. Верховний суд також визнав, що експерт, залучений до справи для вивчення вмісту електронних пристроїв, мав би отримати відповідні інструкції. Верховний суд дійшов висновку:

«(...) у разі вилучення носіїв даних та їхнього вмісту, зокрема, комунікацій між обвинуваченими та їхніми захисниками, а також матеріалів, які явно не є

необхідними для кримінального провадження, та у разі незаконного порушення прав потерпілих на приватність та контроль над власною інформацією, службове порушення суду полягає у тому, що він не забезпечив, щоб така інформація ніколи не потрапила до матеріалів справи».

2 ВІДПОВІДНА ПРАВОВА БАЗА ТА ПРАКТИКА

I. ВНУТРІШНЄ ЗАКОНОДАВСТВО

A. Кримінально-процесуальний кодекс (Закон № 141/1961)

29. Стаття 65(1) Кримінально-процесуального кодексу передбачає, що обвинувачений, потерпілий, заінтересована сторона, адвокати та інші представники мають право ознайомлюватися з матеріалами справи та робити нотатки і копії за власний рахунок. Інші особи можуть це робити за згодою голови палати, яка може бути надана лише в разі, якщо це необхідно для здійснення їхніх прав.

Відповідно до статті 88(1), перехоплення та запис телекомунікацій між адвокатом та обвинуваченим не допускаються. Якщо поліцейський орган виявляє, що він перехоплює та записує телекомунікації між обвинуваченим та його адвокатом, він повинен без зайвої затримки знищити записи та не використовувати отриману інформацію жодним чином.

Відповідно до статті 158d(1), якщо поліція виявляє, що вона здійснює спостереження за обвинуваченим під час його спілкування з адвокатом, вона повинна знищити всю записану інформацію і не використовувати її жодним чином.

B. Закон про суди та суддів (Закон № 6/2002)

30. Відповідно до статті 174a(1) Закону про суди та суддів, якщо сторона у провадженні вважає, що виконання певної процесуальної дії надмірно затримується, вона може звернутися до суду з проханням встановити строк.

C. Закон про Конституційний суд (Закон № 182/1993)

31. Стаття 28 Закону про Конституційний суд передбачає, що треті особи та інтервенти (*vedlejší účastníci*) мають рівні права та обов'язки з сторонами у провадженні.

Відповідно до статті 32, сторони, треті особи та інтервенти мають право відповідати на клопотання про порушення провадження, подавати заяви до Конституційного суду, ознайомлюватися з матеріалами справи (крім протоколу голосування), робити нотатки та копії, бути присутніми на будь-якому судовому засіданні у справі,

подавати докази та бути присутніми під час збору доказів поза судовим засіданням.

Відповідно до статті 72(1)(a), фізична або юридична особа може подати конституційну скаргу, якщо, як стверджується, порушення основних прав і свобод, гарантованих Конституцією, виникло в результаті остаточного рішення у провадженні, в якому ця особа була стороною, або в результаті заходу чи іншого втручання з боку державного органу («інше втручання»).

Стаття 72(5) передбачає, що якщо немає інших процесуальних засобів захисту прав апелянта, конституційне звернення може бути подана протягом двох місяців з дати, коли заявник дізнався про інше втручання державного органу в гарантовані конституцією основні права або свободи, але не пізніше ніж через один рік з дати, коли відбулося втручання.

Стаття 76(1), (2) та (3) передбачає, що сторонами конституційної скарги є скаржник та державний орган або інший державний орган, проти втручання якого спрямована конституційна скарга. Сторони попереднього провадження, яке призвело до прийняття рішення, оскаржуваного в скарзі, є третіми особами. Конституційний Суд може також надати статус інтервента іншим особам, які демонструють юридичний інтерес до результату провадження.

D. Закон про відповідальність держави (Закон № 82/1998)

32. Стаття 13(1) Закону про відповідальність держави передбачає, що держава несе відповідальність за шкоду, заподіяну службовим порушенням.

Відповідно до статті 31a(1) та (2), незалежно від того, чи шкода була заподіяна незаконним рішенням чи службовим порушенням, відшкодування може бути надано також за моральну шкоду. Якщо неможливо надати відшкодування іншим способом, а самого лише встановлення факту порушення недостатньо, компенсація буде надана у грошовій формі.

II. ПРАКТИКА ВНУТРІШНІХ СУДІВ

33. 30 листопада 1995 року в рішенні № III. ÚS 62/95 Конституційний суд зобов'язав голову кримінального суду знищити всі записи комунікацій між апелянтом та її адвокатом. Він зазначив, що включення конфіденційних матеріалів до справи є втручанням з боку державного органу, яке порушує основні права людини не тільки апелянта, але й її адвоката.

Конституційний суд також підтвердив, що конституційна скарга проти іншого втручання державного органу можлива лише в тому

випадку, якщо воно не впливає з рішення і якщо немає інших ефективних засобів правового захисту.

34. 27 вересня 2007 року в рішенні № II. ÚS 789/06 Конституційний суд постановив, що у разі незаконного внесення або збереження матеріалів у справі органи влади повинні їх вилучити, незалежно від того, чи вимагає цього сторона у провадженні.

35. 17 травня 2000 року в рішенні № II. ÚS 113/99 Конституційний суд прийняв втручання третьої сторони, зроблене на запрошення заявника, і одночасно визнав заяву неприйнятною. Суд не надіслав жодних зауважень сторін іншим сторонам для коментарів.

23 травня 2013 року в рішенні № II. ÚS 825/11 Конституційний суд повідомив апелянта про зауваження потенційного інтервента для коментарів, перш ніж дозволити вступ у справу, а потім у тому ж рішенні визнав заяву неприйнятною.

15 червня 2021 року в рішенні № II. ÚS 2954/20, яким конституційна скарга була визнана неприйнятною, Конституційний суд дозволив вступ третьої сторони та коротко узагальнив зауваження вступаючої сторони, які раніше були надані апелянтові разом із зауваженнями інших сторін для коментарів.

В окремих процесуальних рішеннях (№ II. ÚS 1991/20 від 8 липня 2021 року, № IV. ÚS 2430/22 від 10 січня 2023 року; № IV. ÚS 662/23 від 30 травня 2023 року; № II. ÚS 2430/23 від 10 вересня 2024 року; № P1. ÚS 17/24 від 25 вересня 2024 року; та інші) Конституційний Суд прийняв третіх осіб, які вступили у справу, відповідно до статті 76 (3) Закону про Конституційний Суд, перед тим, як винести рішення по суті справ.

36. 21 серпня 2021 року у рішенні № 30 Cdo 756/2021 Верховний суд постановив, що цивільні суди, які розглядають позови про відшкодування збитків, не мають юрисдикції наказувати вилучення незаконно збережених матеріалів з кримінальної справи, навіть як форму відшкодування моральної шкоди.

37. 19 жовтня 2023 року в рішенні № 12 C 174/2019 районний суд Праги 2 присудив 50 000 чеських крон (приблизно 2000 євро) компенсації за моральну шкоду адвокату, чие спілкування з клієнтом було перехоплено поліцією і включено до кримінальної справи. Муніципальний суд Праги у своєму апеляційному рішенні № 11 Co 27/2024-228 від 20 березня 2024 року частково скасував це рішення, зменшивши суму, присуджену адвокату, до 10 000 чеських крон (приблизно 400 євро).

3 ЗАКОН

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

38. Враховуючи схожий предмет заяв та той факт, що заявники були спільними сторонами у внутрішньому провадженні, Суд вважає за доцільне розглянути заяви спільно в одному рішенні.

II. ПІДОЗРА У ПОРУШЕННІ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

39. Заявники скаржилися, що включення їх привілейованого листування з клієнтом до матеріалів кримінальної справи суду порушило їх право на повагу до приватного життя та листування, яке захищається статтею 8 Конвенції (.). Ця стаття має такий зміст:

«1. Кожна людина має право на повагу до свого приватного ... життя ... та листування.

2. Державні органи не можуть втручатися у здійснення цього права, за винятком випадків, коли таке втручання передбачено законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, громадської безпеки або економічного добробуту країни, для запобігання безладам або злочинам, для захисту здоров'я або моралі, або для захисту прав і свобод інших осіб».

A. Прийнятність

1. Заяви сторін

(а) Уряд

(i) Вичерпання внутрішніх засобів правового захисту

40. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали наявних та ефективних внутрішніх засобів правового захисту. По-перше, відповідно до Закону про відповідальність держави було доступне адекватне компенсаційне відшкодування, і заявники скористалися ним. Рішення районного суду фактично визнало порушення їхніх прав, навіть якщо воно не присудило їм суму компенсації, яку вони вимагали. Заявники не подали апеляцію на це рішення і не звернулися до будь-яких інших внутрішніх засобів правового захисту проти подальшого рішення апеляційного суду, який присудив лише трьом з них вибачення, тим самим позбавивши себе можливості вимагати відповідної компенсації за заявлений матеріальний та моральний збиток.

41. По-друге, уряд стверджував, що заявники могли б домагатися вилучення привілейованих повідомлень з їх клієнтом з кримінальної справи муніципального суду Брно після того, як остаточне рішення муніципального суду Праги підтвердило в процедурі відшкодування

збитків, що дії муніципального суду Брно були незаконними (див. пункт 26 вище).

На думку уряду, заявники мали б, за аналогією, посилатися на статтю 88(1) КПК, яка вимагає від поліції знищити перехоплене повідомлення, якщо виявляється, що це повідомлення між обвинуваченим та його адвокатом. Вони додали, що Конституційний суд постановив, що вимога про вилучення таких матеріалів із матеріалів справи застосовується також до кримінального суду незалежно від того, чи було подано відповідне клопотання (див. пункт 33 вище).

(ii) Статус жертви та наявність істотного невігідного становища

42. Уряд також стверджував, що другий, третій та четвертий заявники втратили статус жертв у значенні статті 34 Конвенції, оскільки національні суди визнали порушення їхніх прав. Ці заявники також отримали належну форму відшкодування у вигляді письмового вибачення (див. пункт 27 вище). На думку Уряду, те, що вони не оскаржили рішення про вибачення перед деякими з них, свідчило про те, що вони вважали це достатнім засобом правового захисту.

43. Крім того, уряд стверджував, що жоден із заявників не зазнав істотних збитків. Внутрішні суди визнали в ході розгляду справи про компенсацію, що матеріали були помилково включені до кримінальної справи. Ці матеріали не були використані в кримінальному провадженні і не були оприлюднені. Доступ до кримінальної справи мала лише невелика група осіб, і всі ці особи були зобов'язані дотримуватися встановленого законом обов'язку конфіденційності. Уряд стверджував, що справа була розглянута національними судами і немає підстав вважати, що повага до прав людини вимагає розгляду справи Судом.

(b) Заявники

(i) Вичерпання внутрішніх засобів правового захисту

44. Заявники не погодилися з тим, що вони мали у своєму розпорядженні адекватний та ефективний засіб правового захисту, який би призвів до вилучення конфіденційних матеріалів з кримінальної справи. Вони стверджували, що рішення Конституційного Суду у їхній справі (див. пункт 22 вище) означало, що вони не мали права вимагати вилучення конфіденційних повідомлень з кримінальної справи, навіть якщо стаття 88(1) КПК могла бути застосована за аналогією, що було спірним. Вони повторили, що уряд не довів, що цей засіб правового захисту є ефективним на практиці.

45. Заявники також стверджували, що позов про відшкодування збитків відповідно до Закону про відповідальність держави не є ефективним засобом правового захисту, оскільки він не може

привести до вилучення конфіденційних матеріалів із матеріалів справи, де вони все ще знаходяться.

(ii) *Статус жертви та наявність істотного невігідного становища*

46. Заявники стверджували, що для цілей статті 8 та для оцінки зазначених нерівних умов не має значення, чи кримінальний суд спирався на конфіденційні матеріали у кримінальному провадженні. Вони повторили, що матеріали справи були роздані всім співучасникам і залишалися доступними для багатьох осіб у муніципальному суді Брно. Заявники стверджували, що вони дійсно мали статус жертв і зазнали значних нерівних умов.

2. Оцінка Суду

(а) Вичерпання внутрішніх засобів правового захисту

47. Суд зазначає, що втручання, про яке йдеться у скарзі, полягало у тому, що комунікація заявників з їхнім клієнтом та різні нотатки і документи, захищені адвокатською таємницею, були включені до матеріалів кримінальної справи, що зробило зміст цієї комунікації доступним для інших учасників провадження. Суд раніше зазначав, що ефективний засіб правового захисту проти втручання такого характеру повинен давати можливість переглянути законність таких дій і привести до вилучення матеріалів, що охороняються адвокатською таємницею, з матеріалів справи або їх знищення, якщо такі дії будуть визнані незаконними (див. *Pruteanu проти Румунії* , № 30181/05, §§ 55-56, 3 лютого 2015 р., та, *mutatis mutandis*, *Segerstedt-Wiberg and Others v. Sweden*, № 62332/00, § 121, ECHR 2006-VII, з подальшими посиланнями).

48. Суд зазначає, що між сторонами не існує суперечки щодо того, що внутрішнє законодавство не дозволяло цивільним судам, які розглядали справи про відшкодування збитків, видавати розпорядження про вилучення або знищення матеріалів з кримінальних справ (див. пункт 36 вище). З цього випливає, що позов про відшкодування збитків не був би адекватним засобом правового захисту в даній справі, навіть якщо заявники не вичерпали його повністю (див. пункт 26 вище).

49. Уряд також стверджував, що заявники мали звернутися до муніципального суду м. Брно, посилаючись на аналогію зі статтею 88(1) ЦПК, з проханням видати постанову про вилучення конфіденційних матеріалів з матеріалів справи після того, як вони отримали рішення цивільного суду про незаконність їх включення до матеріалів справи (див. пункти 25 -26 вище).

50. Однак Суд зазначає, що муніципальний суд чітко не погодився з тим, що стаття 88(1) КПК може бути застосована за аналогією у даній справі. Це випливає з його неодноразових відмов у задоволенні

клопотань клієнта заявників 3. та його захисників про вилучення конфіденційних матеріалів із матеріалів судової справи (див. пункти 10 ,12 -13 вище), з публічної заяви головуючого судді (див. пункт 11 вище) та з зауважень цього суду в ході розгляду справи в Конституційному суді (див. пункт 19 вище). Суд також зазначає, що Брненський обласний суд (див. пункт 17 вище) та Міністерство юстиції (див. пункт 14 вище) погодилися з висновком, що це положення не може бути застосоване за аналогією. Ця правова позиція також впливає з рішення Конституційного суду у справі заявників.

51. Тому Суд не переконаний, що заявники могли обґрунтовано очікувати, що заява, заснована на рішенні цивільного суду, який не був вищим судом, зможе змінити послідовну позицію муніципального суду і переконати його вилучити привілейовані матеріали з матеріалів справи. Крім того, Суд зазначає, що якби Муніципальний суд погодився з позицією цивільного суду про те, що матеріали були включені до справи незаконно, він міг і повинен був вилучити їх з кримінальної справи за власною ініціативою, незалежно від прохання заявників (див. пункти 33 -34 вище).

52. Нарешті, Суд зазначає, що розгляд Конституційним судом скарги заявників як «іншого втручання» відповідно до статті 72(1)(а) означає, що Конституційний суд визнав, що не існувало інших ефективних внутрішніх засобів правового захисту проти цього втручання (див. пункт 33 вище). Суд вважає, що було б надмірно формалістичним вимагати від заявників скористатися засобом правового захисту, який навіть найвищий суд відповідної країни не вимагав від них використовувати (див. *D.H. та інші проти Чеської Республіки* [GC], № 57325/00, § 118, ECHR 2007-IV).

53. Тому Суд відхиляє попереднє заперечення уряду щодо невикористання заявниками внутрішніх засобів правового захисту.

(b) Статус жертви та наявність істотного невідного становища

54. У відповідь на заперечення уряду про те, що другий, третій і четвертий заявники втратили статус жертви внаслідок визнання внутрішнім судом незаконності втручання в їхні права, Суд зазначає, що рішення цивільного суду не призвело до вилучення з матеріалів справи привілейованих матеріалів заявників. Суд вважає, що саме визнання порушення цивільним судом не позбавило заявників статусу жертви в розумінні статті 34 Конвенції.

55. Нарешті, Суд не може погодитися з аргументом уряду про те, що заявники не зазнали значної шкоди. Включивши конфіденційні матеріали до матеріалів справи, міський суд фактично надав прокурору та ряду співучасників, інтереси яких у провадженні могли суперечити інтересам їхнього клієнта, доступ до комунікації заявників зі своїм клієнтом, включаючи їхню стратегію захисту та різні документи і

проекти подань. Навіть якщо ці документи не були використані як докази в суді, надання доступу до них іншим сторонам порушило довірчі відносини та конфіденційність комунікації між заявниками, як адвокатами захисту, та їхнім клієнтом.

56. Суд зазначає, що адвокати відіграють фундаментальну роль у демократичному суспільстві, яку вони не можуть виконувати, якщо не можуть гарантувати тим, кого вони захищають, що їхні обміни інформацією залишатимуться конфіденційними (див. *справу Michaud проти Франції*, № 12323/11, § 118, ЄСПЛ 2012). Суд вважає, що сам факт внесення конфіденційних матеріалів до судової справи міг завдати заявникам значної шкоди. Тому він відхиляє попереднє заперечення уряду про відсутність істотної шкоди.

(с) Висновок щодо прийнятності

57. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою і не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

В. Суть справи

1. Заяви сторін

58. Заявники скаржилися, що включення до матеріалів судової справи різних привілейованих повідомлень з їхнім клієнтом, вилучених з конфіскованих електронних пристроїв цього клієнта, порушило їхнє право на повагу до приватного життя та листування. Вони також скаржилися, що чеська законодавча база не містить достатніх гарантій поваги до конфіденційності повідомлень, захищених адвокатською таємницею, у справах, що стосуються вивчення даних з конфіскованих електронних пристроїв.

59. Уряд визнав, що національні суди визнали порушення прав заявників на національному рівні і не наводив додаткових аргументів.

2. Оцінка Суду

(а) Наявність втручання

60. Суд зазначає, що між сторонами не було суперечок щодо того, що дані, вилучені з пристроїв клієнтів заявників і включені до матеріалів судової справи, містили конфіденційне листування між заявниками та їх клієнтами. Суд повторно зазначає, що таке листування користується особливим захистом відповідно до статті 8 Конвенції (див., серед іншого, *справу Michaud проти Франції*, № 12323/11, § 118, ЄСПЛ 2012; *Saber проти Норвегії*, № 459/18, § 51, 17 грудня 2020 р.; та *Vasil Vasilev проти Болгарії*, № 7610/15, § 89, 16 листопада 2021 р.).

61. Суд раніше постановив, у справі, де прослуховувалася власна лінія клієнта, що моніторинг та запис розмови між адвокатом та його клієнтом становить серйозне втручання у права на повагу до «приватного життя» та «листування», що захищаються статтею 8 (див. *Vasil Vasilev*, цитований вище, §§ 84 та 89, та *Kopp проти Швейцарії*, 25 березня 1998 р., §§ 50 та 72, *Звіти про судові рішення та постанови 1998-II*). Перевірка повідомлень між клієнтом та його адвокатом, знайдених на електронному пристрої адвоката, також була визнана втручанням у право на повагу до «листування» (див. *справу «Саргава проти Естонії»* , № 698/19, § 85, 16 листопада 2021 р.; *справу «Bersheda and Rybolovlev v. Monaco*, №№ 36559/19 та 36570/19, § 84, 6 червня 2024 р. ; та *Saber*, цитована вище, § 48).

62. Суд зазначає, що в даній справі привілейовані дані, включаючи його листування зі заявниками, були вилучені з електронних пристроїв клієнта. Проте Суд вважає, що заявники не відмовилися від своїх прав на приватність та захист листування лише тому, що існувала гіпотетична можливість того, що дані, які вони надсилали на пристрій свого клієнта, могли бути передані іншим особам або отримані органами влади. Навпаки, вони мали обґрунтовані очікування, що приватність їхнього листування буде поважатися і захищатися (див., *mutatis mutandis*, *Macharik проти Чеської Республіки* , № 51409/19, § 34, 13 лютого 2025 р.; *Bărbulescu проти Румунії [GC]*, № 61496/08, § 73, ЄСПЛ 2017; та *Benedik проти Словенії*, № 62357/14, § 101, 24 квітня 2018 р.). Дійсно, конкретний захист, гарантований комунікаціям між адвокатом і клієнтом, був би позбавлений сенсу, якби він не поширювався на електронні комунікації, що зберігаються на пристроях адвоката або клієнта.

63. Суд також зазначає, що уряд не заперечував проти того, що дана справа є втручанням у права заявників. Отже, Суд переконаний, що включення до матеріалів судової справи конфіденційного листування заявників з їх клієнтом, яке було вилучено з електронних пристроїв цього клієнта, порушило права заявників на повагу до їх приватного життя та листування, які захищаються першим абзацом статті 8 Конвенції

(b) Обґрунтування втручання

64. Втручання суперечить статті 8 Конвенції, якщо воно не є «відповідним до закону», не переслідує одну або декілька законних цілей, зазначених у другому пункті цієї статті, і не є «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення цих цілей.

65. Суд повторно наголошує, що тлумачення та застосування внутрішнього законодавства є переважно прерогативою національних органів влади, зокрема судів. У цьому контексті Суд зазначає, що у провадженні щодо відшкодування, порушеному заявниками,

національні суди визнали незаконність втручання. Вони дійшли такого висновку, незважаючи на неможливість визначити чітку законодавчу норму, яка забороняє перевірку конфіденційних даних, що зберігаються на вилучених електронних пристроях. Натомість вони спиралися на загальні принципи захисту адвокатської таємниці та, за аналогією, на статті 88(1) та 158d КПК, які забороняють моніторинг та запис таких даних в інших контекстах (див. пункти 25 -26 вище).

66. Проте Суд зазначає, що в інших провадженнях національні суди дійшли протилежного висновку. У провадженні щодо клопотань про вилучення матеріалів із справи муніципальний суд м. Брно та обласний суд м. Брно визнали вилучення конфіденційних електронних даних та їх включення до матеріалів справи законними (див. пункти 12 -17 вище). Конституційний суд не побачив підстав для оскарження їхнього висновку, вважаючи, що заявники як адвокати не мали права на особливий захист їхнього листування з клієнтом у контексті кримінального провадження проти клієнта (див. пункт 22 вище).

67. Суд повторно наголошує, що вимога законності передбачає, що захід повинен мати певну основу у внутрішньому законодавстві, причому термін «закон» розуміється у його матеріальному, а не формальному значенні. Закон повинен бути сумісним з верховенством права та передбачуваним у своїх наслідках (див. *справу «Копп»*, цитовану вище, § 55; *справу «Васіл Васілев»*, цитовану вище, §§ 88-89; та *справу «Big Brother Watch та інші проти Сполученого Королівства [GC]»*, № 58170/13 та 2 інші, § 332, 25 травня 2021 року). Він повинен бути достатньо чітким у своїх формулюваннях, щоб дати громадянам адекватне уявлення про обставини та умови, за яких державні органи мають право вдаватися до будь-яких заходів (див. *справу «Golovan проти України»*, № 41716/06, § 57, 5 липня 2012 р.).

68. У контексті моніторингу та запису приватних комунікацій Суд наголосив на важливості наявності достатніх гарантій проти свавілля та зловживань, включаючи конкретні процесуальні гарантії щодо захисту конфіденційності комунікацій між адвокатами та їх клієнтами (див. *Michaud*, цитований вище, § 130, та *Sommer проти Німеччини*, № 73607/13, § 56, 27 квітня 2017 р.).

69. Суд раніше констатував відсутність таких гарантій, коли внутрішнє законодавство не містило конкретної та передбачуваної процедури перевірки електронних носіїв даних з метою відбору доказів та відокремлення матеріалів, що підпадають під дію адвокатської таємниці (див. *справу «Сяргавя проти Естонії»*, № 698/19, §§ 99-103, 16 листопада 2021 р.; *Saber*, цитована вище, § 55; та *Kopp*, цитована вище, § 73); коли закон не регулював потенційні суперечки між органами влади та відповідним адвокатом, що впливали з цієї процедури; та коли не існувало процедури, яка б гарантувала, що матеріали, що підпадають під адвокатську таємницю,

не будуть надані слідчим органам до того, як суди матимуть можливість провести конкретний та детальний аналіз справи (див. *Särgava*, цитована вище, § 107).

70. Що стосується обставин даної справи, Суд вважає, що закон, який регулює вилучення даних з вилучених електронних пристроїв, був явно недостатньо чітким і передбачуваним для тих, кого він стосувався, а також не містив достатніх запобіжних заходів та процесуальних гарантій для захисту конфіденційності комунікацій між адвокатом і клієнтом.

71. По-перше, різні національні органи, які розглядали справу заявників, а також уряд і заявники в провадженні перед Судом погодилися, що жодне законодавче положення чітко і конкретно не встановлює заборону на перевірку та використання привілейованих даних, що містяться на вилучених електронних пристроях, у кримінальному судочинстві. Міністерство юстиції також визнало, що в законі існує прогалина і ситуація не регулюється чітко (див. пункт 14 вище). У судовому процесі щодо відшкодування збитків суди визнали, що матеріали підлягають захисту на підставі загального захисту юридичної таємниці відповідно до положень Хартії основних прав про справедливий судовий розгляд та аналогії зі статтею 88(1) КПК. Однак, як вже зазначав Суд (див. пункти 65 -66 вище), ця аналогія була досить слабкою, і кілька інших національних судів та органів влади, включаючи Конституційний суд, не визнали існування заборони. Отже, Суд вважає, що не було достатньо чітко визначено, чи існувало правило внутрішнього права, яке забороняло перевірку привілейованих даних, вилучених з електронних пристроїв клієнта адвоката, і, якщо таке правило існувало, як воно застосовувалося. Отже, не існувало внутрішнього права, яке регулювало б обробку привілейованих електронних даних, наслідки якого були б передбачуваними для тих, кому воно було адресоване.

72. По-друге, Суд зазначає, що відсутність чіткого правового регулювання означала, що закон не містив жодної конкретної та передбачуваної процедури для відбору даних та відокремлення конфіденційної інформації, що зберігалася на електронних носіях даних, яка б відповідала принципам, встановленим у прецедентній практиці Суду (див. пункт 69 вище). Суд визнає, що деякі вказівки були надані у рішенні Верховного суду від 16 квітня 2025 року щодо даних на тих самих пристроях, що належали клієнту заявників (див. пункт 28 вище). Однак це рішення було винесено після того, як заявники подали свою поточну скаргу до Суду, і не могло вплинути на той факт, що їхні дані вже були включені до матеріалів справи та надані всім сторонам кримінального провадження проти їхнього клієнта. У будь-якому разі, Суд не переконаний, що рішення Верховного суду саме по собі може вважатися таким, що встановлює чітку та передбачувану процедуру,

яка відповідає вимогам його практики та є доступною для заявників, які не були сторонами кримінального провадження, в рамках якого було винесено ухвалу про внесення їхніх даних до матеріалів справи.

73. На думку Суду, законодавство у даній справі не було передбачуваним, оскільки його рамки були нечіткими і не існувало достатніх процесуальних гарантій захисту конфіденційних даних на вилучених електронних пристроях. Отже, законодавство не відповідало вимогам, які воно мало б виконувати, щоб задовольнити критерій, згідно з яким втручання має бути законним у значенні статті 8 § 2 Конвенції.

74. Викладені вище міркування є достатніми, щоб Суд міг дійти висновку, що втручання у права заявників не мало достатньої основи у внутрішньому законодавстві. Зробивши такий висновок, Суд не вважає за необхідне перевіряти втручання на відповідність іншим положенням цієї статті.

75. Відповідно, було порушено статтю 8 Конвенції.

III. ПІДОЗРА У ПОРУШЕННІ СТАТТІ 13 У ПОЄДНАННІ ЗІ СТАТТЄЮ 8 КОНВЕНЦІЇ

76. Заявники також скаржилися, що вони не мали доступу до ефективного засобу правового захисту своїх скарг відповідно до статті 8. Вони посилалися на статтю 13 Конвенції, яка має такий зміст:

«Кожна особа, права і свободи якої, визначені в [цій] Конвенції, були порушені, має право на ефективний засіб правового захисту перед національним органом, незважаючи на те, що порушення було вчинене особами, які діяли в офіційній якості».

A. Прийнятність

77. Суд вважає, що скарги заявників відповідно до статті 8 Конвенції є «обґрунтованими». Отже, стаття 13 Конвенції є застосовною у даній справі.

78. Суд також зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою або неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому її слід визнати прийнятною.

B. Суть

79. Заявники стверджували, що вони не мали доступу до засобу правового захисту, який би дав їм можливість домогтися видалення конфіденційних даних з матеріалів справи їхнього клієнта (див. також пункти 44 -45 вище).

80. Уряд повторив, що заявники мали можливість вимагати компенсації і отримали відповідне відшкодування (див. пункт 40

вище). Він також вказав на засіб правового захисту, яким заявники не скористалися і який, на його думку, міг би призвести до видалення захищених даних з матеріалів справи (див. пункт 41 вище).

81. Суд уже зазначав вище, що поняття ефективного засобу правового захисту у разі передбачуваного порушення статті 8 шляхом включення конфіденційних матеріалів до матеріалів судової справи означало б можливість отримати перегляд законності таких дій та постанову про видалення або знищення захищених матеріалів, якщо такі дії були визнані незаконними (див. пункт 47 вище).

82. Суд вже встановив, що заявники не мали у своєму розпорядженні такого засобу правового захисту (див. пункти 50 -51 вище). Заява до муніципального суду м. Брно не відповідала критеріям ефективного засобу правового захисту, головним чином тому, що не існувало чіткої та передбачуваної правової процедури, яка вимагала б відбору даних та видалення захищених матеріалів (див. пункт 72 вище). Уряд не вказав на будь-який інший потенційно ефективний внутрішній засіб правового захисту.

83. За таких обставин Суд вважає, що на момент розгляду справи заявники не мали у своєму розпорядженні ефективного внутрішнього засобу правового захисту.

84. Цього достатньо, щоб Суд визнав порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 8.

IV. ПІДОЗРА У ПОРУШЕННІ СТАТТІ 6 § 1 КОНВЕНЦІЇ

85. Заявники скаржилися, що клопотання Асоціації адвокатів про дозвіл на вступ у справу, що розглядалася Конституційним судом, не було доведено до їх відома для надання коментарів. Вони посилалися на статтю 6 § 1 Конвенції, яка, в частині, що стосується даної справи, має таке формулювання:

«У визначенні своїх цивільних прав і обов'язків ... кожна особа має право на справедливий ... розгляд ...»

A. Прийнятність

1. Заяви сторін

86. Уряд заявив, що скарга повинна бути визнана непринятною, оскільки заявники не зазнали «істотної шкоди» в розумінні статті 35 § 3 (b) Конвенції і не було інтересу в розгляді скарги з точки зору дотримання прав людини. Вони повторили, що заява ЧАА була клопотанням про дозвіл на вступ у провадження Конституційного суду. У ній викладено правову позицію ЧАА лише з метою переконати Конституційний Суд, що вона дійсно має право втрутитися, оскільки зацікавлена у результаті розгляду (див. пункт 31 *in fine* вище). На думку

уряду, не було підстав повідомляти інші сторони про заяву до того, як статус вступаючої сторони був наданий відповідно до статті 76(3) Закону про Конституційний Суд.

87. Крім того, уряд зазначив, що заявники не вказали, як заявка ЧАА, якби вона була їм повідомлена, вплинула б на аргументи, які вони висунули в ході розгляду справи в Конституційному суді. На думку уряду, заявка ЧАА була сприятливою для заявників. Вона була подана після того, як ЧАА була поінформована про провадження адвокатом заявників, і в ній наголошувалося на ключовому значенні захисту конфіденційності комунікацій між адвокатами захисту та їхніми клієнтами. Крім того, адвокат заявників ознайомився з електронною справою Конституційного суду, яка містила заяву ЧАА, 21 червня 2019 року, за кілька місяців до ухвалення рішення Конституційним судом, і міг легко прочитати цей документ тоді.

88. Уряд також стверджував, що в заяві Асоціації адвокатів Чехії не було викладено жодних нових фактичних питань. Його аргумент був коротко викладено в рішенні, і Конституційний суд, як було доведено, не спирався на нього. Уряд визнав, що Конституційний суд не пояснив причину, чому заявникам не було вручено заяву ЧАА. Проте він зазначив, що вимога щодо надання обґрунтування була введена у справі *Яначек проти Чеської Республіки* (№ 9634/17, 2 лютого 2023 року), опублікованій лише після ухвалення рішення Конституційним судом у даній справі.

89. Заявники стверджували, що обставини їхньої справи були такими самими, як у справі *Janáček* (цитованій вище), і аргументували, що стандартна практика Конституційного суду не відповідала прецедентній практиці Суду. Вони стверджували, що вони явно були зацікавлені в тому, щоб висловити свою думку щодо того, чи слід залучати ЧАА як сторону до провадження, оскільки це надало б їй такі самі права та обов'язки, як і основним сторонам. Крім того, хоча їхній представник дійсно увійшов до веб-додатку Конституційного суду для ознайомлення з електронною справою (див. пункт 21 вище), він не мав доступу до всіх документів у цій справі.

2. Оцінка Суду

90. Суд зазначає, що попереднє заперечення уряду щодо відсутності істотної невідповідності тісно пов'язане з сутністю даної скарги і тому повинно бути приєднане до суті справи (див., *mutatis mutandis*, справу *Janáček проти Чеської Республіки*, цитовану вище).

91. Суд також зазначає, що скарга не є явно необґрунтованою або неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

В. Суть справи

92. Заявники та Уряд повторили свої аргументи щодо прийнятності скарги, викладені у пунктах 86 -89 вище.

93. Суд зазначає, що право на судовий розгляд у порядку змагальності передбачає право сторін знати про всі докази, що були подані, або зауваження, що були зроблені з метою вплинути на рішення суду, та коментувати їх. Ця вимога однаково застосовується до необов'язкових консультативних висновків, що мають на меті допомогти суду. Суд не повинен визначати, чи спричинило невиконання обов'язку щодо надання документа шкоду заявникам, оскільки порушення може бути визнане навіть за відсутності шкоди (див. справу *«Воротнікова проти Латвії»*, № 68188/13, §§ 21-22, 4 лютого 2021 року, з подальшими посиланнями).

94. Суд також зазначає, що право на судовий розгляд у порядку змагальності не є абсолютним, і його обсяг може варіюватися залежно від конкретних особливостей відповідного судового розгляду. У деяких випадках із особливими обставинами Суд постановив, що ненадання документа, поданого в ході провадження, і, як наслідок, відсутність можливості для заявника висловити свої зауваження щодо нього, не порушувало справедливості провадження, оскільки Суд дійшов висновку, що навіть якби заявник скористався цією можливістю, це не мало б жодного впливу на результат справи, у якій висновки ніколи не викликали сумнівів (див. *Stepinska v. France*, № 1814/02, 15 червня 2004 р., та *Verdú Verdú проти Іспанії*, № 43432/02, 15 лютого 2007 р.).

95. Суд зазначає, що в деяких випадках він відхилив скарги щодо ненадання Конституційним судом Чехії зауважень одній зі сторін у провадженні на тій підставі, що заявники не зазнали значних незручностей у значенні статті 35 § 3(b) у редакції, що діяла до набрання чинності Протоколом № 15 до Конвенції (див. справу *«Голуб проти Чеської Республіки»* (рішення), № 24880/05, 14 грудня 2010 р.; *Šavajda проти Чеської Республіки* (рішення), № 17696/07, 29 березня 2011 р.; та *Matoušek проти Чеської Республіки* (рішення), № 9965/08, 29 березня 2011 р.). Суд взяв до уваги два фактори: що зазначені зауваження обмежувалися посиланням на власні рішення національного суду, прийняті у цій справі, та що Конституційний суд не базував своє рішення на тих зауваженнях, які не були повідомлені. За цих конкретних обставин Суд висловив розуміння необхідності проведення судового розгляду економічно.

96. Проте Суд наголосив, що для того, щоб не повідомляти зауваження, які були прийняті та включені до справи для розгляду судом, що виносить рішення, повинні бути дуже вагомими причини (див. справу *Яначек*, цитовану вище, § 53).

97. Що стосується обставин даної справи, Суд зазначає, що спірним поданням була заява Асоціації адвокатів Чехії про дозвіл на вступ у провадження Конституційного суду (див. вище, пункт 20). У заяві викладено правову позицію Асоціації адвокатів Чехії з цього питання, яка була коротко викладена в рішенні Конституційного суду разом з його рішенням про надання дозволу на вступ у провадження. Таким чином, цим рішенням ЧАА стала стороною у провадженні в Конституційному суді, і її аргументи були розглянуті Конституційним судом, при цьому заявники не мали можливості висловити свої зауваження щодо заяви або суті втручання. Це відрізняє дану справу від справ, наведених у пункті 95 вище, які стосувалися зауважень національних судів, які ухвалили рішення у справах до їх надходження до Конституційного суду, і позиція яких, отже, могла бути розумно відома заявникам. У клопотанні Асоціації про дозвіл на вступ у справу були викладені аргументи, які раніше не порушувалися і не обговорювалися в ході провадження, і Конституційний суд був першим судом, який розглянув суть цих аргументів. Проте він не навів жодних причин, чому вирішив не повідомляти про подання Асоціації іншим сторонам провадження.

98. Суд бере до уваги твердження уряду, яке не було оскаржене заявниками, про те, що саме адвокат заявників поінформував Асоціацію адвокатів про провадження у Конституційному суді. Він також бере до уваги аргумент про те, що Асоціація адвокатів явно втрутилася на підтримку справи заявників і що Конституційний суд не спирався на її аргументи при прийнятті остаточного рішення.

99. Однак Суд повторно зазначає, що йому не потрібно визначати, чи не завдало шкоди заявнику невиконання обов'язку повідомити про клопотання ЧАА про дозвіл на вступ у справу (див. *справу Janáček*, цитовану вище, § 54, та *справу Milatová та інші проти Чеської Республіки*, № 61811/00, § 65, ECHR 2005-V). Ступінь впливу аргументів ЧАА на оцінку Конституційного суду не є вирішальним з точки зору права заявника на справедливий судовий розгляд (див. *справу «Куопіла проти Фінляндії»*, № 27752/95, § 35, 27 квітня 2000 р.). Також можливість заявника проактивно ознайомитися з матеріалами справи (див. пункт 87 вище) не означає, що суд не мав обов'язку повідомити заявника про заяву АБА для надання коментарів.

100. З огляду на вищевикладене, Суд відхиляє попереднє заперечення уряду і вважає, що в даній справі дотримання права на справедливий судовий розгляд, гарантоване статтею 6 § 1, вимагало надання заявникам можливості ознайомитися з заявою ЧАА та надати свої коментарі щодо неї в ході розгляду справи в Конституційному суді.

101. Відповідно, мала місце порушення статті 6 § 1 Конвенції.

V. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТЕЙ 41 І 46 КОНВЕНЦІЇ

102. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає, що мав місце порушення Конвенції або протоколів до неї, і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони дозволяє лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає справедливую компенсацію потерпілій стороні».

103. Відповідні частини статті 46 Конвенції мають такий зміст:

«1. Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточне рішення Суду у будь-якій справі, в якій вони є сторонами.

2. Остаточне рішення Суду передається Комітету міністрів, який контролює його виконання...»

A. Стаття 41 Конвенції

1. Збитки

104. Заявники вимагали по 4 500 євро (EUR) кожен за моральну шкоду.

105. Уряд оскаржив цю вимогу, стверджуючи, що сам факт встановлення порушення є достатньою справедливою компенсацією за будь-яку моральну шкоду.

106. З огляду на встановлені порушення та на основі справедливого рішення, Суд вирішує присудити кожному заявнику 4 000 євро за моральну шкоду, плюс будь-які податки, що можуть бути стягнуті.

2. Витрати та видатки

107. Заявники не вимагали відшкодування витрат і видатків, понесених у суді. Відповідно, Суд вважає, що немає підстав присуджувати заявникам будь-яку суму з цього приводу.

B. Стаття 46 Конвенції

108. Відповідно до статті 46 Конвенції, держава-відповідач зобов'язана, під наглядом Комітету міністрів, обрати загальні та/або, у разі необхідності, індивідуальні заходи, які мають бути вжиті в її внутрішньому правовому порядку для припинення порушення та відшкодування його наслідків у такий спосіб, щоб якомога повніше відновити ситуацію, яка б існувала, якби порушення не відбулося (див. *Ekimdzhiiev та інші проти Болгарії* № 70078/12, § 427, 11 січня 2022 року).

109. Суд повторно зазначає, що в першу чергу саме відповідна держава, під наглядом Комітету міністрів, обирає засоби, які будуть використані відповідно до її внутрішнього правопорядку для виконання своїх зобов'язань за статтею 46 Конвенції, за умови, що такі

засоби є сумісними з висновками, викладеними в рішенні Суду (див. *Magnitskiy and Others v. Russia*, № 32631/09 та 53799/12, § 295, 27 серпня 2019 р.). Проте за певних обставин Суд вважає за доцільне вказати державі-відповідачу, які індивідуальні або загальні заходи можуть бути вжиті для усунення ситуації, що стала причиною встановлення порушення.

110. Суд зазначає, що в даній справі він дійшов висновку, що внесення та зберігання конфіденційної інформації заявників у судовій справі їхнього клієнта становило порушення Конвенції. Суд виявив недоліки в правовій базі на момент втручання, а саме відсутність конкретної та передбачуваної процедури перевірки вилучених електронних пристроїв з метою відбору даних та відокремлення будь-якої конфіденційної інформації. Суд зазначає, що Верховний суд намагався заповнити цю прогалину у рішенні щодо клієнта заявників (див. пункт 28 вище). Проте він не переконаний, що рішення Верховного суду саме по собі може вважатися таким, що встановлює чітку та передбачувану процедуру, яка відповідає вимогам його прецедентного права та є доступною для заявників, які не були сторонами у відповідному кримінальному провадженні (див. пункт 72 вище). Тому Суд вважає за доцільне зазначити, що індивідуальні заходи у даній справі повинні включати вилучення конфіденційної інформації з кримінальної справи клієнта заявників. Крім того, загальні заходи повинні привести правову базу у відповідність з принципами, викладеними в даному рішенні.

4 З ЦИХ ПРИЧИН СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *приймає* рішення об'єднати заяви;
2. *Визнає* заяви прийнятними;
3. *Встановлює*, що мало місце порушення статті 8 Конвенції;
4. *Встановлює*, що було порушено статтю 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 8;
5. *Встановлює*, що було порушено статтю 6 Конвенції;
6. *Визнає*
 - (а) що держава-відповідач повинна виплатити кожному із заявників протягом трьох місяців з дати набрання рішенням остаточної сили відповідно до статті 44 § 2 Конвенції 4 000 євро (чотири тисячі євро) плюс будь-які податки, що можуть бути стягнуті, які

- мають бути конвертовані у валюту держави-відповідача за курсом, що діє на дату розрахунку, за моральну шкоду;
- (b) що з моменту закінчення вищезазначеного тримісячного строку до моменту розрахунку на вищезазначені суми нараховуються прості відсотки за ставкою, що дорівнює граничній ставці кредитування Європейського центрального банку протягом періоду прострочення, плюс три процентні пункти.

7. *Відхиляє* решту вимог заявників про справедливу компенсацію.

Складено англійською мовою та повідомлено в письмовій формі 18 грудня 2025 року відповідно до правил 77 §§ 2 та 3 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
Секретар

Марія Елосегі
Президент

Відповідно до статті 45 § 2 Конвенції та правила 74 § 2 Регламенту Суду, окрема думка судді Сергідеса додається до цього рішення.

ЧАСТКОВО СПІВПАДАЮЧА ОКРЕМА ДУМКА СУДДІ СЕРГІДЕСА

1. Як зазначено у вступі до рішення, дана об'єднана заява стосується переважно різних повідомлень між заявниками, які були адвокатами у кримінальних справах, та їхнім клієнтом (З.). Ці повідомлення були вилучені з електронних пристроїв клієнта та додані до його кримінальної справи.

2. Заявники посилалися на статті 6, 8 та 13 Конвенції, і Суд, включаючи мене, визнав, що було порушено всі ці положення Конвенції.

3. Ця частково збіжна думка стосується лише скарги заявників за статтею 6 § 1 Конвенції, а саме того, що заявка Чеської асоціації адвокатів (ЧАА) про дозвіл на вступ у справу в Конституційному суді не була доведена до їх відома для надання коментарів. Слід уточнити, що заявники не були заслухані ні до надання дозволу ЧАА на вступ у справу, ні після цього вступу. Фактичні зауваження ЧАА містилися в заяві про вступ у справу, і Конституційний суд вирішив справу, узагальнивши зауваження ЧАА у своєму рішенні, без надання заявникам можливості висловити свої зауваження щодо зауважень ЧАА до винесення рішення. Фактично рішення Конституційного суду було ухвалено 20 листопада 2019 року і вручено заявникам через три дні, 23 листопада 2019 року. У рішенні конституційна скарга заявників була визнана явно необґрунтованою, оскільки їхні основні права не були порушені, оскільки привілей був правом клієнта, а не адвоката (див. пункт 22 рішення).

4. У рішенні встановлено порушення статті 6 § 1, оскільки Конституційний суд надав ЧАА дозвіл на вступ у справу без повідомлення заявників про подання такого клопотання, щоб вони мали можливість ознайомитися з ним та висловити свої зауваження, і без надання будь-яких пояснень щодо відмови від повідомлення про відповідний документ (див. пункти 96 -101 рішення). З рішення суду випливає, що, відповідно до своєї практики, суд може іноді дозволяти таке втручання третьої сторони без повідомлення про це заявників, якщо для цього є «дуже вагомі причини» (див. пункт 96 рішення). На мою думку – і в цьому полягає моя розбіжність з думкою більшості – гарантії рівності сторін та суперечливого судочинства, які неявним чином закріплені в статті 6 § 1, є невід'ємними складовими справедливого судового розгляду, і жодних винятків з них не може бути, незалежно від будь-яких нібито «вагомих причин», на які суд може посилатися, щоб від них відступити (у рішенні вважається, що право на суперечливе судочинство не є абсолютним – див. пункт 94).

5. Отже, на мою скромну думку, у даній справі було прийнято правильне рішення щодо порушення статті 6 § 1, але його

обґрунтування не забезпечило надійного захисту структурних гарантій статті 6 § 1. Залишаючи відкритою можливість того, що відмова від повідомлення може бути прийнятною, якщо вона супроводжується дуже вагомими причинами, рішення, з усією повагою, підриває нормативні основи судового процесу за принципом змагальності та рівності сторін. Нормативний, або принциповий, підхід, якого я дотримуюся, розглядає неповідомлення як порушення як *таке*: недолік, який не може бути збалансований, виправданий або включений до оцінки «загальної справедливості». Тільки такий підхід, а не підхід, який застосовується в поточній судовій практиці Суду, який я називаю підходом «кваліфікованої загальної справедливості», зберігає незамінні структурні особливості справедливого судочинства відповідно до Конвенції. Я пояснив принциповий або нормативний погляд у ряді окремих думок¹, на які я посилаюся, протиставляючи його кваліфікованому погляду на процесуальну справедливість, який дозволяє здійснювати зважування, і тому я не буду детально зупинятися на відмінностях між цими двома поглядами. Незважаючи на те, що в рішенні не підтримується нормативний підхід, в якому зазначається, що «дуже вагомі причини» можуть виправдати ненадання судовим документам третіх сторін, воно все ж підтримує нормативну точку зору в пункті 99 рішення щодо деяких інших питань, а саме (а) що не потрібно визначати, чи ненадання клопотання ЧАА про дозвіл на вступ у справу завдало шкоди заявникам; (b) те, що ступінь впливу аргументів ЧАА на оцінку Конституційного суду не є вирішальним з точки зору права заявників на справедливий судовий розгляд; та (c) те, що можливість заявників активно ознайомлюватися з матеріалами справи не означає, що суд не мав обов'язку повідомляти заявникам про заяву ЧАА для надання коментарів.

6. Декілька додаткових моментів щодо принципового або нормативного підходу потребують уточнення. Згідно з цим підходом, як я його розумію і дотримуюся, загальна справедливість судового розгляду охоплює виконання всіх гарантій статті 6, і це стосується не тільки кожного етапу провадження, але й кожного учасника або зацікавленої сторони у судовому розгляді, включаючи будь-яких інтервентів. Справедливість повинна бути збережена в кожен момент і серед усіх учасників або зацікавлених сторін. Наприклад, якщо

¹ Див. *Xenofontos та інші*, № 68725/16 та 2 інші, 25 жовтня 2022 р. (пункти 28-50 висновку); *Souroullas Kay та Zannettos*, № 1618/18, 26 листопада 2024 р. (пункти 5-36 висновку); *Юксель Ялчінкая проти Туреччини* [GC] № 15669/20, 26 вересня 2023 р. (пункти 7-9 висновку); *Снійдерс проти Нідерландів*, № 56440/15, 6 лютого 2024 р. (пункти 24-86 висновку); *W.R. проти Нідерландів*, № 989/18, 27 серпня 2024 р. (пункти 4-39 висновку); *Sakkoу проти Кіпру*, № 4429/23, 10 липня 2025 р. (пункти 8-13 висновку); *Опаленко проти України*, № 46673/18, 17 липня 2025 року (пункти 4-15 висновку); *Файставр проти Чеської Республіки*, № 48303/21, 16 жовтня 2025 року (пункти 5-40 висновку).

інтервент бере участь у судовому процесі без належного інформування, справедливість порушується, навіть якщо всі інші аспекти процедури були формально в порядку. У даному випадку Конституційний Суд не тільки не вимагав від Асоціації адвокатів України повідомити заявників про свою заяву про допуск до участі в судовому процесі, але й не надав заявникам можливості ознайомитися з зауваженнями Асоціації адвокатів України, які були включені в цю саму заяву про допуск до участі в судовому процесі, та висловити свої коментарі щодо них.

7. Я з повагою не погоджуюся з висновком у рішенні, що невиконання обов'язку повідомити про зауваження, які були прийняті та включені до справи для розгляду судом, що приймає рішення, може бути виправданим за певних обставин, зокрема, коли є дуже вагомі причини (див. пункт 96 рішення). Рішення релятивізує те, що, з точки зору принципової процесуальної справедливості, має бути категоричною вимогою справедливості. Право особи бути поінформованою та відповідати на заяви, що стосуються її справи, є основоположним принципом, на якому базуються як процес суперечки, так і доктрина рівності сторін та право на ефективну участь у судовому процесі. Це процесуальне право не повинно тлумачитися як суто формальна або другорядна вимога, від якої можна відмовитися або яка може бути предметом відступу на розсуд національних органів влади.

8. Розглядати повідомлення про подані матеріали лише як аспект процедури, який може бути пропущений за наявності вагомих підстав, означає перекваліфікувати фундаментальну процесуальну гарантію на необов'язковий аспект внутрішньої процедури. Такий підхід суперечить самій суті справедливості, закладеній у принципах рівності сторін та судової процедури, «згідно з якими сторони повинні мати можливість не тільки ознайомитися з будь-якими доказами, необхідними для успіху їхніх позовів, але й мати знання про всі надані докази або подані зауваження та коментувати їх з метою вплинути на рішення суду» (див. *Hudáková та інші проти Словаччини*, № 23083/05, § 26, 27 квітня 2010 р.). Гарантії справедливого судочинства, про які йдеться в цьому контексті, а саме право на ознайомлення з підтверджуючими матеріалами та можливість надати відповідь, не є інтересами, які слід зважувати з іншими факторами чи міркуваннями. Навпаки, вони є необхідними передумовами для того, щоб будь-який процес вважався справедливим у значенні статті 6 § 1 Конвенції. Їх відсутність заперечує мінімальний поріг справедливості, на який мають право сторони; процедурна справедливість у цьому сенсі не піддається зважуванню, а вимагає категоричної наявності всіх гарантій.

9. Отже, принципова і доктринально обґрунтована позиція полягає в тому, що ненадання інформації про клопотання про допуск до участі в

якості третьої сторони, в даному випадку ЧАА, є внутрішньо і категорично несумісним зі статтею 6 § 1. Несумісним зі статтею 6 § 1 є також те, що Конституційний суд не дозволив заявникам ознайомитися з зауваженнями ЧАА та надати свої коментарі. Відсутність інформації про зауваження третьої сторони, незалежно від обґрунтування національного суду або забезпечення інших гарантій статті 6, сама по собі є порушенням процесуальних прав, захищених Конвенцією. Повторюємо, що ненадання інформації про зауваження, які є невід'ємною частиною справи, підриває структурні принципи суперечливого судочинства та рівності сторін.

10. Отже, нормативний або принциповий погляд на процесуальну справедливість вимагає прийняття чіткого і категоричного правила: відмова від повідомлення про відповідні матеріали становить порушення як таке принципів змагальності та рівності сторін, а також принципу ефективної участі в судовому процесі, незалежно від будь-яких пом'якшуючих обставин, наведених національним судом. Такий підхід не тільки зберігає нормативну та структурну цілісність статті 6 § 1, але й встановлює суттєві обмеження щодо доктрини загальної справедливості, унеможливаючи зведення непорушних процесуальних гарантій до змінних, якими можна торгувати. Визнаючи відсутність повідомлення як таке, що за своєю суттю є порушенням, така позиція забезпечує постійний захист принципу змагальності та рівності сторін як невід'ємних елементів права на справедливий судовий розгляд.

11. Якщо справедливо вважати принципи рівності сторін і суперечливого процесу, а також принцип ефективної участі в судовому засіданні категоричними і абсолютними процесуальними гарантіями, необхідними для справедливого судового розгляду, то не може бути ніякого законного питання про зважування цих гарантій з іншими міркуваннями, такими як нібито необхідність «проводити судовий процес економічно [тут мається на увазі оперативно]» (див. пункт 95 рішення). Існування цих гарантій не залежить від наявності протилежних причин або загальної справедливості судового розгляду; навпаки, їх наявність є необхідною умовою для того, щоб будь-який процес міг вважатися справедливим судовим розглядом. У цьому світлі посилення на такі причини, як «економічність судового розгляду» (там само), не може бути ієрархічно вищим за існування цих гарантій. Принцип рівності сторін, як його тлумачить Суд, вимагає, щоб кожній стороні була надана розумна можливість представити свою справу в умовах, які не ставлять її в істотно не вигідне становище *порівняно* з її опонентом. З цим тісно пов'язаний принцип ефективної участі, який вимагає, щоб особи не тільки були присутніми в процесі, але й могли розуміти, брати участь і впливати на процес у значній мірі. Отже, ефективна участь передбачає рівність сторін: без справжньої рівності

між сторонами участь стає формальною, а не змістовною. Аналогічно, суперечливі судові процеси вимагають, щоб сторони мали знання та можливість реагувати на всі матеріали, що мають відношення до їхньої справи. Це також є основним компонентом ефективної участі, оскільки неможливо ефективно брати участь у процесі, основні елементи якого залишаються невідомими. Ці вимоги не підлягають виняткам або обмеженням на підставі адміністративної зручності або ефективності. Дозвіл на нерозголошення судових документів з таких підстав, як економічна ефективність, підірвав би саму структуру гарантій справедливого судочинства. Категоричний характер цих гарантій означає, що їх не можна обміняти або послабити з посиланням на інші процесуальні цілі.

12. У даній справі було порушено не лише одну гарантію статті 6 § 1, а чотири: принцип рівності сторін, принцип змагальності судочинства (), принцип ефективної участі в судовому процесі та гарантію обґрунтованого рішення. Перші три гарантії були порушені не тільки тому, що Конституційний Суд не надав заявникам можливості бути поінформованими та вислуханими до прийняття заяви ЧАА, але й тому, що він не дозволив їм бути поінформованими про зауваження ЧАА після прийняття рішення про їх прийняття, а також не дозволив їм коментувати ці зауваження до винесення остаточного рішення.

13. Справедливість – це не просто технічна характеристика судової процедури; вона є моральним зобов'язанням щодо рівності, прозорості, участі та поваги до людської гідності. Принципова точка зору на справедливість, яку я поділяю, розглядає справедливість як фундаментальну цінність, а не як функціональний інструмент, що захищає як людську гідність, так і цілісність верховенства права. Ця точка зору підкреслює, що справедливість залежить не тільки від суті прийнятого рішення, але й від того, яким чином це рішення було досягнуто. Отже, процедурна справедливість відображає глибшу істину, що здійснення правосуддя має відбуватися справедливим і морально виправданим чином.

14. На закінчення слід зазначити, що відсутність комунікації та ненадання заявникам можливості бути заслуханими щодо втручання третьої сторони самі по собі становили порушення принципів рівності сторін, змагальності судочинства та ефективної участі в судовому процесі, незалежно від аргументації національного суду, якщо така була (у даній справі аргументація щодо такого упущення не надавалася), або від більш широкої гарантії справедливості. На мою скромну думку, такий нормативний підхід забезпечує збереження цілісності статті 6 § 1 та залишає основоположні цінності судочинства за принципом змагальності невід'ємними та структурно захищеними в рамках Конвенції. Він підтверджує, що процесуальні права є не просто

допоміжними гарантіями, а саме тими механізмами, завдяки яким втілюється верховенство права і завдяки яким судова влада набуває своєї демократичної легітимності. Більш глибоко, це підкреслює доктринальну істину, що справедливість у процедурі не є просто інструментом для досягнення справедливого результату; вона є складовою самої справедливості. Коли Суд надає повну силу незамінним гарантіям статті 6, він підтверджує, що законність зберігається лише завдяки вірності принципам прозорості та рівності – без яких судочинство втрачає своє право на здійснення справедливості.

ДОДАТОК

Перелік справ:

№	Заява №	Назва справи	Подано	Заявник Рік народження Місце проживання Громадянство
1.	37514/20	Черний проти Чеської Республіки	18/08/2020	Адам ЧЕРНИЙ 1979 Прага Чехія
2	37525/20	Чапчух проти Чеської Республіки	18/08/2020	Павел ЧАПЧУХ 1961 Брно Чехія
3	37533/20	Кочі проти Чеської Республіки	18/08/2020	Петр КОЧІ 1979 Прага Чехія
4	37546/20	Ліхновський проти Чеської Республіки	18/08/2020	Ондржей ЛІХНОВСЬКИЙ 1980 Простейов Чехія
5	37555/20	Меднянска проти Чеської Республіки	18/08/2020	Ілона МЕДНЯНСЬКА 1987 Брно Чехія